

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
Кафедра «Музичне мистецтво естради»**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Сергеєнко О.М.

31 серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Додатковий інструмент»
САКСОФОН**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Вибіркова

Київ – 2022 р.

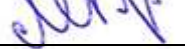
Робоча програма навчальної дисципліни «Додатковий інструмент» саксофон для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво естради»

Розробник:

Рукомойніков О.В. – заслужений артист України, викладач-методист кафедри

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри **Краснитський М.М.**

1. Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки: 1,2,3	Рік підготовки: 1,2,3
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів – 4,	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 год	II,III,IV,V	II,III,IV,V
	Лекції:	
	Індивідуальні	
	64 год	18 год
Вид підсумкового контролю: Колоквіум Творчий показ	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік II,III,IV,V	Самостійна робота:	
	56 год	102 год

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни - формування інструментально - виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для саксофону. Прищепити уміння і навички правильної постановки рук та звуковидобування, допомогти розвитку художньо-образного мислення, виявленню їх творчого потенціалу; сприяти реалізації набутих знань, умінь і навичок в подальшій професійній діяльності.

Здобути стійкі навички оволодіння інструментом (саксофон) а також освоїти роботу з теоретичним, практичним та нотним матеріалом.

- набуття студентами основних навичок гри на саксофоні;
- ознайомлення з методикою навчання гри на інструменті;
- розширення загального музичного розвитку студентів та привиття естетичного смаку;

- прищеплення навичок самостійної роботи над музичним матеріалом;
- надання уявлення про засоби звуковидобування, прийомів гри.
- вміння працювати в естрадному колективі.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Додатковий інструмент» саксофон сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Компетенції	Шифр
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК 2
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ЗК 4
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 8
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК 9
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ЗК 11
Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	СК 1
Здатність створювати та реалізовувати власні художні	СК 2
Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	СК 4
Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	СК 6
Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	СК 9
Здатність оперувати професійною термінологією.	СК 11
Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	СК 13

Зміст і структура курсу

Протягом вивчення навчальної дисципліни «Додатковий інструмент» саксофон студенти закріплюють та поглиблюють знання, вдосконалюють вміння та навички, отримані на базі освітньої програми молодшого спеціаліста та на основі повної загальної освіти.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Додатковий інструмент» саксофон є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 8 Сольфеджіо
- ОК 9 Теорія музики
- ОК 15 Історія світової естради
- ОК 16 Історія української естради

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Музичне мистецтво естради», вивчення навчальної дисципліни «Додатковий інструмент» саксофон повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій	ПРН 8
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПРН 11
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Додатковий інструмент»

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій	ПРН 8
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПРН 11
Вміти здійснювати педагогічну діяльність.	ПРН 13
Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції.	ПРН 14

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу під час проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять тощо.

Модульний (проміжний) контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу блоків змістових модулів, винесених на цей контрольний захід.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Студент повинен позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння студентів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів: публічна демонстрація, що пов'язана з тим чи іншим видом виконання сольної / ансамблевої програми, проводиться у формі концертного виступу.

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквіум, підсумковий контроль за змістовими модулями.

- контроль на аудиторних заняттях
- усного опитування
- виступів студентів при обговоренні теоретичних та виконавських завдань

Модульний контроль – є складовою поточного контролю і здійснюється у формі виконання студентом модульного контрольного завдання. Проведення модульного контролю знань є обов'язковим контролем якості засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу модуля – проводиться з метою систематизації знань. Кожний такий модуль включає бали за поточну роботу на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, контрольного прослуховування.

Модульний контроль має на меті оцінити рівень цілісного бачення студентом проблематики завершеної частини навчальної дисципліни, сконцентрованої в навчальному модулі та вміння орієнтуватися в теоретичних і практичних питаннях, які визначають зміст даної частини курсу.

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля, як правило, у формі;

- фронтального опитування,
- виконання індивідуальних завдань,
- розв'язання практичних ситуацій.
- демонстрування знань з навчальних дисциплін циклу професійної підготовки.

Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедри

Форма підсумкового семестрового контролю: це підсумкове оцінювання навчальних досягнень студента за семестр, що здійснюється у формі заліку або екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання та/або практичні завдання, що передбачають перевірку рівня володіння студентами програмного матеріалу дисципліни в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетенцій як результатів опанування навчального курсу.

- **Диференційований залік** – студент вважається допущеним до семестрового диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, та отримав позитивні оцінки за кожний змістовний модуль. Теоретичний контроль знань під час проведення диференційованого заліку може проводитись у вигляді співбесіди за завданнями теоретичного матеріалу певного періоду навчання та/або усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи.

Позитивну оцінку за поточну роботу студент може одержати лише за умови належного відвідування навчальних занять та виконання всіх видів завдань, винесених на поточний контроль.

Оцінювання здійснюється відповідно до регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

Засоби оцінювання: Засобом оцінювання та демонстрації результатів навчання є:

- усні опитування (питання колоквиуму);
- презентація результатів навчання;
- усний або письмовий аналіз програмних творів.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Розподіл балів, які отримують студенти(індивідуальні заняття та самостійна робота) на основі повної загальної середньої освіти

МОДУЛЬ 1								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	СР	МК	всього
10	10	10	10	10	10	10	30	100
МОДУЛЬ 2								
Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	СР	МК	всього
10	10	10	10	10	10	10	30	100
МОДУЛЬ 3								
Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	СР	МК	всього
10	10	10	10	10	10	10	30	100
МОДУЛЬ 4								
Т 19	Т 20	Т 21	Т 22	Т 23	Т 24	СР	МК	всього
10	10	10	10	10	10	10	30	100

Оцінювання практичного завдання змістового модуля

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	9-10	отримують студенти, які вільно володіють інструментальними навичками, технічною та художньо-виконавською майстерністю; усвідомленою та артистичною грою на інструменті, яскраво та переконливо втілюють музичний образ
4	7-8	отримують студенти, які на середньому рівні володіють інструментально-технічними навичками та художньо-виконавськими вміннями. Впевнене виконання програмових вимог з незначною кількістю змістовних помилок.
3	3-5	отримують студенти, які недостатньо володіють інструментальними навичками, допущено значну кількість художньо-технічних помилок.
2	0-2	Часткове виконання завдань. Завдання виконані на мінімальному рівні

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;

- повний обсяг їх виконання;
- індивідуальні завдання;
- контрольне прослуховування;
- урок - концерт;
- модульна контрольна робота

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий диференційований залік

Семестровий диференційований залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної, самостійної роботи та визначається в балах (**від 0 до 30**). Семестровий залік виставляється за умови, що студент успішно виконав усі завдання, передбачені навчальною програмою.

Шкала оцінювання

Національна 5-ти бальна шкала	Оцінка в балах	Сума балів (R)	Шкала ECTS
<p style="text-align: center;">5 «відмінно»</p> <p>Студент володіє усім комплексом знань, навичок і вмій, передбачених програмою: розвинуті віртуозно-технічні навички та музично-виконавські прийоми; у підготовці музичних творів здійснюється поетапна робота, кінцевим результатом якої є відтворення авторського задуму та стилістичних особливостей; виконання технічне, творче і розкриває художній образ творів; високий рівень розвитку музичного слуху, здатність до імпровізації.</p>	26-30	90-100	A
<p style="text-align: center;">4 «добре»</p> <p>Студент здатен до грамотного виконання тексту, має гарний рівень технічної підготовки, але відтворення художнього змісту творів розкрито недостатньо емоційно і виразно, непевна орієнтація в стилістичних особливостях.</p>	21-25	82-89	B
	17-20	74-81	C
<p style="text-align: center;">3 «задовільно»</p> <p>Студент виконує текст музичних творів у повному обсязі, але виконавські та технічні прийоми недостатньо розвинуті. Невиразне фразування і динаміка. Має слабкі навички у виконанні музично-виконавських прийомів.</p>	12-16	64-73	D
	7-11	60-63	E

2 «незадовільно» Студент не відтворює текст творів у повному обсязі, не орієнтується в темпах, звуковеденні, виконання не розкриває художній образ творів.	4-6	35-59	FX
Студент не здатен до виконання нотного тексту творів у повному обсязі: наявні помилки в тексті, зупинки при виконанні, перегравання. Нерозвинуті технічні навички та слухово-моторна пам'ять.	0-3	0-34	F

Оцінювання завдання самостійної роботи.

Контроль самостійної роботи. Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Завдання цього виду контролю спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самоудосконалення та самореалізації;
- опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- виконання науково-дослідних завдань
- рефлексивний контроль;
- індивідуальні співбесіди;
- колоквиум.

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	9-10	Оцінюється робота студента, який в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко опрацьовує теоретичний матеріал вільно володіє термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. В повному об'ємі оволодів завданням змістового модуля.
4	6-8	Оцінюється робота студента, який достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, опрацьовує теоретичний матеріал, вволодіє термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. В повному об'ємі оволодів завданням змістового модуля.
3	3-5	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний

		зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2	0-2	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово, без аргументації та обґрунтування викладає окремі питання, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

Відвідування є важливим компонентом курсу з огляду на складність дисципліни, яка вивчається на 1 курсі, коли студент ще не вповні володіє всім обсягом потрібної його контекстної інформації. За умови дистанційного навчання важлива присутність студента під час онлайн-зустрічей у Google-Meet та регулярне виконання завдань у Google-classroom.

Запізнення на фахові заняття є не припустимими. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить

комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання роботи студентів можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви у письмовій формі.

Умови допуску до підсумкового заліку:

- Відсутність заборгованості з практичних занять;
- Позитивні бали за практичні та самостійні роботи.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Зміст навчальної дисципліни на основі повної середньої освіти

Модуль I

Змістовий модуль 1

Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом.

Тема 2. Загальна постановка. Постановка амбюшуру, рук та дихання.

Тема 3. Звуковедення та артикуляція. Робота над вправами та етюдами. Мажорні та мінорні гами до 2-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди .

Змістовий модуль 2

Тема 4. Початковий етап роботи над вивченням художніх творів. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.

Тема 5. Опрацювання технічних труднощів художніх творів

Тема 6. Завершальний етап роботи над художнім твором. Ньюансування, штрихи, динаміка.

Зміст першого модулю

Засвоєння правил постановки виконавського апарату під час гри на саксофоні: положення корпусу тіла, голови, ніг, рук, пальців. Вдосконалення техніки виконавського дихання. Метод гри на опорі. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання. Робота над поставою амбушюру. Виконання перших звуків на мундштуці, на мундштуці з ескою, потім на саксофоні (звук «до-дієз» другої октави). Робота над звуковидобуванням та атакою звука. Вивчення аплікатури (основної та допоміжної). Гра вправ на розвиток техніки роботи язика. Здобувач освіти демонструє правильну постановку виконавського апарату на саксофоні. Регулярно виконує вправи для вдосконалення техніки виконавського дихання. Засвоєння принципів гри штрихів *détaché* та *legato* на саксофоні. Гра вправ та етюдів для вдосконалення виконання штрихів *détaché* та *legato*. Вивчення аплікатури звуків першої та другої октави. Вивчення гам та тризвуків у тональностях до одного знаку в одну октаву, грає звуки різними тривалостями, штрихами *détaché* та *legato* та їх комбінаціями. Подальша робота над звуковидобуванням та звуковеденням за допомогою координації виконавського апарату. Розвиток навичок ансамблевого музикування. Самостійне вивчення учнем твору складності другого року навчання. Складання плану самостійної роботи. Робота над чистим інтонуванням. Застосування тюнеру, гра звуків з фортепіано, спів. Принципи самостійного настроювання інструмента. Робота над динамічними відтінками. Принципи роботи амбушюру, його гнучкості та техніки виконавського видиху під час виконання динамічних нюансів. Робота над культурою звука, його початком та закінченням. Гра етюдів, вправ, п'єс на різні види техніки. Вдосконалення навичок читання з листа. Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання музичних творів. Пошук асоціацій. Розвиток звукової палітри. Засвоєння методів фразування та ведення мелодичної лінії при виконанні творів.

Модуль II

Змістовий модуль 3

Тема 7. Мажорні та мінорні гами до 3-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди

Тема 8. Робота над ефективними та обов'язковими вправами для розвитку виконавської техніки.

Тема 9. Вдосконалення техніки виконавського дихання. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.

Змістовий модуль 4

Тема 10. Ознайомлення з роботою над джазовими творами (2 твори напам'ять).

Тема 11. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).

Тема 12. Музична термінологія.

Зміст другого модуля

Гра штрихом «*marcato*». Виконання вправ та етюдів на закріплення штрихів. Гра гам у дві октави. Робота над розподілом дихання. Формування навичок роботи над

технічно складними місцями в п'єсах та етюдах. Систематична робота з метрономом. Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання музичних творів. Пошук асоціацій. Розвиток звукової палітри. Засвоєння методів фразування та ведення мелодичної лінії при виконанні творів. Формування навичок роботи над технічно складними місцями в п'єсах та етюдах. Систематична робота з метрономом. Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання музичних творів. Аплікатура інструмента від звуку «сі-бемоль» малої октави до звуку «фа-дієз» третьої октави. Вдосконалення форм та методів самостійної роботи, навичок слухового самоконтролю. Музичні терміни, що позначають характер та темпи в музиці. Ознайомлення із технікою гри прийому вібрато. Виконання вправ на розвиток техніки виконання вібрато

Модуль III

Змістовий модуль 5

Тема 13. Мажорні та мінорні гами до 4-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди на різні види техніки.

Тема 14. Опрацювання техніки гри прийому вібрато. Вправи.

Тема 15. Стійкість темпу. Образна різноманітність. Концентрація уваги.

Змістовий модуль 6

Тема 16. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.

Тема 17. Робота над твором великої форми. Формування гнучкого та спритного виконання.

Тема 18. Принципи читання нот з аркушу. Основи транспонування.

Зміст третього модуля

Гра гам мажорних та мінорних у тональностях до двох знаків, тризвуки, арпеджіо та їх оберненнями, терцій. Техніка гри секвенцій. Гра вправ та етюдів на різні види техніки. Робота над музичним твором із застосуванням засобів музичної виразності. Робота над створенням художнього образу. Вдосконалення техніки виконавського дихання. Читання нот з листа. Принципи звуковедення та рівності звучання в регістрах. Ознайомлення із технікою виконання прийомів (подвійне staccato, перманентне дихання). Ознайомлення із хроматичною гамою. Виконання різними видами штрихів та їх комбінаціями. Розвиток емоційно-образного мислення. Розширення ігрового діапазону. Розширення знань музичної термінології. Засвоєння методів роботи над технічними складностями: проспівування складних ритмічних малюнків, артикуляційно-штрихові варіанти виконання пасажів, ритмічні варіанти.

Модуль IV

Змістовий модуль 7

Тема 19. 2 різнохарактерних творів напам'ять. Закріплення стилевих особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.

Тема 20. Принципи звуковедення та рівності звучання.

Тема 21. Принципи підбору на слух музичних творів

Змістовий модуль 8

Тема 22. Формування гнучкого та спритного виконання.

Тема 23. Розвиток володіння драматургічними навичками. Стійкість темпу. Образна різноманітність.

Тема 24. Закріплення стилевих особливостей: співвідношення темпів, метроритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.

Зміст четвертого модуля

Робота над розкриттям художнього образу у творах, застосування набутих виконавських навичок для розкриття змісту твору. Виконує хроматичну гаму різними видами штрихів та їх комбінаціями. Виконує один твір великої форми. Протягом четвертого року навчання учень/учениця опановує: 8-10 етюдів та вправ на різні види техніки, 8-10 різнохарактерних п'єс, 1 твір великої форми, грає гами мажорні та мінорні до двох знаків із застосуванням різних видів штрихів у дві октави, в тональності грає тризвуки, арпеджіо, секвенції, терції, читає з листа музичні твори. Розвиток емоційно-образного мислення. Застосування засобів художньої виразності. Ознайомлення із нетрадиційними виконавськими прийомами.

6.2 Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин											
	Всього	Денна форма					Заочна форма					
		У тому числі					Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практичні	Індивід. роб.	Самос.робота		Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос.робота
МОДУЛЬ 1.												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом.	4				2	2	4				4	
Тема 2. Загальна постановка. Постановка амбюшуру, рук та дихання.	5				3	2	5				4	
Тема 3. Звуковедення та артикуляція. Робота над вправами та етюдами. Мажорні та мінорні гами до 2-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди	6				3	3	6				5	
Поточний вид контролю												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2												
Тема 4. Початковий етап роботи над вивченням художніх творів. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.	4				2	2	4				4	
Тема 5. Опрацювання технічних труднощів художніх творів	5				3	2	5				4	

Тема 6. Завершальний етап роботи над художнім твором. Ньюансування, штрихи, динаміка.	6				3	3	6				1	5
Модульний контроль знань. Диференційований залік												
Всього за модулем	30				16	14	30				4	26
МОДУЛЬ 2												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3												
Тема 7. Мажорні та мінорні гами до 3-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди	4				2	2	4					4
Тема 8. Робота над ефективними та обов'язковими вправами для розвитку виконавської техніки.	5				3	2	5				1	4
Тема 9. Вдосконалення техніки виконавського дихання. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.	6				3	3	6				1	5
Поточний контроль знань												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4												
Тема 10. Ознайомлення з роботою над джазовими творами (2 твори напам'ять).	4				2	2	4					4
Тема 11. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).	5				3	2	5				1	4
Тема 12. Музична термінологія.	6				3	3	6				1	5
Модульний контроль знань. Диференційований залік												
Всього за модулем	30				16	14	30				4	26
МОДУЛЬ 3												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5												
Тема 13. Мажорні та мінорні гами до 4-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди на різні види техніки.	4				2	2	4					4
Тема 14. Опрацювання техніки гри прийому вібрато. Вправи.	5				3	2	5				1	4
Тема 15. Стійкість темпу. Образна різноманітність. Концентрація уваги.	6				3	3	6				1	5
Поточний контроль знань												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6												
Тема 16. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.	4				2	2	4					4
Тема 17. Робота над твором великої форми. Формування гнучкого та спритного виконання.	5				3	2	5				1	4
Тема 18. Принципи читання нот з аркушу. Основи транспонування.	6				3	3	6				1	5
Модульний контроль знань. Диференційований залік												
Всього за модулем	30				16	14	30				4	26
МОДУЛЬ 4												

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7											
Тема 19. 2 різнохарактерних твора напам'ять. Закріплення стильових особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.	4				2	2	4				4
Тема 20. Принципи звуковедення та рівності звучання.	5				3	2	5			1	4
Тема 21. Принципи підбору на слух музичних творів	6				3	3	6			2	4
Поточний контроль знань											
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8											
Тема 22. Формування гнучкого та спритного виконання.	4				2	2	4				4
Тема 23. Розвиток володіння драматургічними навичками. Стійкість темпу. Образна різноманітність.	5				3	2	5			1	4
Тема 24. Закріплення стильових особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.	6				3	3	6			2	4
Підсумковий контроль знань. Диференційований залік											
Всього за модулем	30				16	14	30			6	24
Всього	120				64	56	120			18	102

6.3. Теми аудиторної роботи

Теми аудиторної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом.	2	
Тема 2. Загальна постановка. Постановка амбюшуру, рук та дихання.	3	1
Тема 3. Звуковедення та артикуляція. Робота над вправами та етюдами. Мажорні та мінорні гами до 2-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди	3	1
Тема 4. Початковий етап роботи над вивченням художніх творів. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.	2	
Тема 5. Опрацювання технічних труднощів художніх творів	3	1
Тема 6. Завершальний етап роботи над художнім твором. Ньюансування, штрихи, динаміка.	3	1
Тема 7. Мажорні та мінорні гами до 3-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди	2	
Тема 8. Робота над ефективними та обов'язковими вправами для розвитку виконавської техніки.	3	1
Тема 9. Вдосконалення техніки виконавського дихання. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.	3	1

Тема 10. Ознайомлення з роботою над джазовими творами (2 твори напам'ять).	2	
Тема 11. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).	3	1
Тема 12. Музична термінологія.	3	1
Тема 13. Мажорні та мінорні гами до 4-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди на різні види техніки.	2	
Тема 14. Опрацювання техніки гри прийому вібрато. Вправи.	3	1
Тема 15. Стійкість темпу. Образна різноманітність. Концентрація уваги.	3	1
Тема 16. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.	2	
Тема 17. Робота над твором великої форми. Формування гнучкого та спритного виконання.	3	1
Тема 18. Принципи читання нот з аркушу. Основи транспонування.	3	1
Тема 19. 2 різнохарактерних твора напам'ять. Закріплення стильових особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.	2	
Тема 20. Принципи звуковедення та рівності звучання.	3	1
Тема 21. Принципи підбору на слух музичних творів	3	2
Тема 22. Формування гнучкого та спритного виконання.	2	
Тема 23. Розвиток володіння драматургічними навичками. Стійкість темпу. Образна різноманітність.	3	1
Тема 24. Закріплення стильових особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.	3	2
Всього	64	18

6.4. Самостійна робота

1. Практична творча робота над музичними творами.
2. Технічний музичний матеріал: вправи, гами, етюди. Удосконалення технічної майстерності.
3. Самостійне опрацювання теоретичних тем за програмою.
4. Теоретичний аналіз програмних творів.
5. Гармонічний аналіз програмних творів
6. Педагогічний аналіз програмних творів.
7. Підготовка до написання та оформлення курсової роботи

Теми самостійної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом.	2	4
Тема 2. Загальна постановка. Постановка амбюшуру, рук та дихання.	2	4
Тема 3. Звуковедення та артикуляція. Робота над вправами та етюдами. Мажорні та мінорні гами до 2-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди	3	5
Тема 4. Початковий етап роботи над вивченням художніх творів. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.	2	4
Тема 5. Опрацювання технічних труднощів художніх творів	2	4
Тема 6. Завершальний етап роботи над художнім твором. Ньюансування, штрихи, динаміка.	3	5

Тема 7. Мажорні та мінорні гами до 3-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди	2	4
Тема 8. Робота над ефективними та обов'язковими вправами для розвитку виконавської техніки.	2	4
Тема 9. Вдосконалення техніки виконавського дихання. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.	3	5
Тема 10. Ознайомлення з роботою над джазовими творами (2 твори напам'ять).	2	4
Тема 11. Розвиток навичок читання з листа та читання літеро-цифрових позначок гармонії (цифровок).	2	4
Тема 12. Музична термінологія.	3	5
Тема 13. Мажорні та мінорні гами до 4-х знаків та арпеджіо та тризвуки в них. 2 етюди на різні види техніки.	2	4
Тема 14. Опрацювання техніки гри прийому вібрато. Вправи.	2	4
Тема 15. Стійкість темпу. Образна різноманітність. Концентрація уваги.	3	5
Тема 16. 2 різнохарактерні п'єси напам'ять.	2	4
Тема 17. Робота над твором великої форми. Формування гнучкого та спритного виконання.	2	4
Тема 18. Принципи читання нот з аркушу. Основи транспонування.	3	5
Тема 19. 2 різнохарактерних твора напам'ять. Закріплення стильових особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.	2	4
Тема 20. Принципи звуковедення та рівності звучання.	2	4
Тема 21. Принципи підбору на слух музичних творів	3	4
Тема 22. Формування гнучкого та спритного виконання.	2	4
Тема 23. Розвиток володіння драматургічними навичками. Стійкість темпу. Образна різноманітність.	2	4
Тема 24. Закріплення стильових особливостей: співвідношення темпів, метро-ритмічних та динамічних особливостей, розвиток уяви.	3	4
Всього	56	102

7. Методичні рекомендації

Успішному професійному росту майбутнього фахівця сприяє осмислене та сумлінне вдосконалення навичок естрадного виконавства.

Ретельне напрацювання складного комплексу вмій і постійне їх покращення обов'язково забезпечить достатній рівень майстерності майбутнього естрадного фахівця, який повинен постійно знаходитись у пошуку шляхів і способів удосконалення свого освітнього рівня, знаходити час для опрацювання методичної літератури з фаху, вивчати творчий і життєвий шлях славетних бас-гітаристів і композиторів.

Майбутній фахівець повинен дуже відповідально ставитись до такого роду діяльності, як самостійна робота, ніколи не забувати, що тільки талант, помножений на працелюбність, здатний принести плоди майстерності. Тому необхідно прикладати максимум зусиль для поглибленого засвоєння та закріплення знань, умій і навичок, обумовлених навчальним процесом.

Завдання та вправи з фаху для самостійного опрацювання надає викладач, вони мають конкретні цілі оволодіння тим чи іншим прийомом, впливають з висновку уроку, їх закріплюють й демонструють на наступному уроці.

Сумлінне виконання самостійних завдань поступово забезпечить обґрунтовану впевненість і професійне вдосконалення.

Майбутньому артисту естради необхідно розширювати свої професійні творчі уявлення, прослуховуючи записи виступів видатних майстрів всесвітнього рівня, аналізуючи стиль виконання, емоційно-психологічну насиченість гри, гітарно-технічний рівень тощо. Така самостійна робота допоможе формуванню художнього смаку та пошуку власної виконавської манери. Студент повинен бути зацікавленим і цілеспрямованим у навчанні.

Методи навчання

- формування умінь та навичок;
- застосування в процесі навчання знань міждисциплінарних дисциплін;
- закріплення вмінь та навичок
- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль;
- словесні – розповідь, пояснення;
- наочні – власний показ за інструментом, ілюстрація;
- частково-пошуковий;
- метод проблемного викладання.

Методичне забезпечення

- навчально-методичні посібники і навчальні програми;
- нотний матеріал для проведення практичних занять;
- наочність (відеозаписи занять провідних педагогів-саксофоністів).

8. Рекомендована література

1. Музична школа № 80 Джазові твори для саксофона (сопрано, альт, тенор, баритон) та труби для старших класів
2. Журнал Музична школа № 91 Саксофон у джазі.
3. Зотов Д.І. До визначення поняття «школа гри на саксофоні». Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали всеукр. наук.- теорет. конф. молодих учених, 22-23 квітня 2015 р. Харків: Харківська державна академія культури, 2015. С. 99-100.
4. Зотов Д.І. Еволюція саксофона у творчості провідних європейських композиторів. Українське музикознавство. Науковометодичний збірник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Київ: Національна музична академія України імені П.І. Чайковського, 2016. Вип. 42. С. 320-336.
5. Зотов Д.І. Особливості функціонування психологічної сфери саксофоніста-імпровізатора. Наукові збірки ЛНМА імені М.В. Лисенка. Музикознавчий універсум : збірник статей. Львів: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, 2017. Вип. 41. С. 262-275.
6. Крупей М. В. Теоретичні основи формування виконавської майстерності саксофоніста : посіб. для вищ. та серед. навч. закл. культури і мистецтв III - IV рівнів акредитації / М. В. Крупей; Одес. нац. муз. акад. ім. А.В. Нежданової. - Одеса : Астропринт, 2014. - 494 с. - Бібліогр.: с. 470-489

7. Анатолий Жульев «Art-Jazz» (Мистецтво-Джаз)., Art-Jazz. Джазові п'єси для саксофона-альта та фортепіано, 2014
8. Крупей М. В. Сильові основи формування виконавської майстерності саксофоніста (у контексті музичної творчості ХІХ–ХХ століть) : автореф. дис. ... канд. мист. : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса, 2006. 15 с.
9. Максименко Л. Фундаментальні основи виконавського процесу музиканта саксофоніста: теорія та практичні рекомендації автора. Зб. наук. Праць РДГУ. Рівне. 2017. вип. ІХ. С. 192–198
10. Максименко Л. Творчий портрет Олександра Мельника в контексті розвитку саксофонного мистецтва України. Наук. записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль. 2013. № 2. С. 23–29.
11. Мельник О.Ю. Жанрово-стилістичні особливості репертуару квартету саксофоністів «Джаз-класік». Молодий вчений. Херсон, 2018. №8 (60). С. 22-25.
12. Мимрик М.Р. Особливості формування темброво-виражальних можливостей саксофона (на прикладі камерно-інструментальної творчості Ю. Гомельської та В. Рунчака) [Електронний ресурс]. Мистецтвознавчі записки. Вип. 25, 2014. С. 99-106.
13. Понькіна А.М. Саксофон у музичній культурі ХХ століття (на матеріалі сонатної творчості зарубіжних та українських композиторів): автореф. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства, спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Харків: Харківський державний університет мистецтв імені І.П. Котляревського, 2009. 20 с
14. Степанова А.О. Методичні вказівки до вивчення дисциплін «Основний музичний інструмент» (саксофон) для студентів бакалаврів. Одеса: Університет Ушинського, 2020. 53 с.
15. Віктор Чуриков. Набуття імпровізаційних навичок при грі на саксофоні. Стаття. Проблеми і перспективи розвитку мистецької освіти в епоху глобалізації / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної (з міжнародною участю) конференції. Житомир, - 2013. С. 123-128.
16. Віктор Чуриков. Концерт для саксофона та струнного оркестру П.-М.. Дюбуа. Стаття. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Па-м'яти Валерія Богданова: Зб. наук. ст. вип. 54/ Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; відпов. ред.-упор. Ю. П. Величко; ред. Г. І. Ганзбург. Харків: ХНУМ.
17. Віктор Чуриков. Історія створення саксофона. Стаття. Сучасні парадигми музики, театру та мистецької освіти / Матеріали міжнародній науково – практичній конференції, м. Харків, ХНУМ, 2020. – С. 115 – 130.
18. Віктор Чуриков. Проблеми виконавської інтерпретації Концерту П.-М. Дюбуа. Стаття. Дилеми сучасної освіти: Порушення в освітньому процесі / Порушення освітнього процесу ІV / Матеріали X Міжнародної і Міждисциплінарної Наукової конференції, серійний том: Проблеми сучасної освіти. Т. X: Розвиток - потенціал – дефіцити (ІІІ), (ред.) Е. Садовська, А. Марковська, WSL видавництво, м. Ченстохова, Польща – 2020-2021. – С. 61 – 69.

- 19.Віктор Чуриков. Тернистий шлях творця саксофона Адольфа Сакса. Стаття. Дилеми сучасної освіти. Порушення в освітньому процесі / Порушення освітнього процесу IV / Матеріали X Міжнародної і Міждисциплінарної Наукової конференції, серійний том: Проблеми сучасної освіти. Т. X: Розвиток - потенціал - дефіцити (III), (ред.) Е. Садовська, А. Марковська, WSL видавництво, м. Ченстохова, Польща – 2020-2021. – С. 71 – 80.
- 20.Віктор Чуриков. Джазова імпровізація на саксофоні. Навчально-методичний посібник. Харків, ТОВ “С.А.М.” 2011. – 816 с.
- 21.Віктор Чуриков. Ладова техніка на саксофоні, для студентів ВНЗ культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації за спеціалізацією „Музичне мистецтво естради. Навчально-методичний посібник. Харків, ТОВ “С.А.М.” 2011, – 613 с.
- 22.Віктор Чуриков. 20 Musical examples Sax-alto & Sax-tenor. Збірка вправ для студентів музичних Вузів. Вправи для саксофона альт та тенора для імпровізації до розробки J. Aebersold. How to Play Jazz and Improvise. Vol. 1, Supplement. X.: ХНУМ, 2012, 16 с.
- 23.Віктор Чуриков. 9 Musical Examples Sax-alto & Sax-tenor. Supplement to Volume 1. Збірка вправ для студентів музичних Вузів. Вправи для саксофона альт та тенора для імпровізації до розробки J. Aebersold. How to Play Jazz and Improvise. Vol. 1, Supplement. X.: ХНУМ, 2014, 28 с.
- 24.Віктор Чуриков. Збірка вправ для саксофона альт та тенора для імпровізації - як додаток до навчально-методичного посібника Джеррі Бергонзі - Мелодичні структури. Навчально-методичний посібник. Харків, ХНУМ імені І. П. Котляревського. – 2017, 169 с.
- 25.Андрій Шеломенцев. Сторінки становлення джазу в Києві., Музика., К. 2020р.
- 26.Contest and festival performance solos alto saxophone. USA : Theodore Presser, 1966. 19 p.
- 27.Delangle C., Bois C. Methode de saxophone. Volume 1. Paris : Henri Lemoine, 1997. 98 p.
- 28.Delangle C., Bois C. Methode de saxophone. Volume 2. Paris : Henri Lemoine, 2003. 131 p.
- 29.Londeix J.-M. El saxofon ameno. Método para todos los saxofones. Paris : Henri Lemoine, 1992. 91 p.
- 30.Londeix J.-M. Gammes conjointes et en intervalles pour tous les saxophones. Paris : Henri Lemoine, 1989. 33 p.
- 31.Marsel Mule. Gammes et arpeges. 1 cahier. Paris: Alphonse Leduc, 2003. 30 p.
- 32.Paul de Ville. Universal method for the saxophone. Kindle Edition, 1908. 313 p.
- 33.Rae J. Saxophone Debut. Wien : Universal Edition A.G., 2011. 21 p.
- 34.Sweet & Romantic Jazz: Lovely Background, Candle Light Dinner Music, Lover Mood Lounge, Romantic Instrumental Song, 2018
- 35.Lacour G. 50 etudes for saxophone. Book 1. Gerard Billaudot, 1989. 19 p.
- 36.Night of Wine and Love: Romantic Jazz, Smooth Cocktail Party, Slow Emotions 2019
- 37.Miracle S.E. An exploration of the French and American schools of classical saxophone. Akron: University of Akron, 2015.

Додаткова література

1. Mintzer B. – 14 Blues & Funk etudes / B. Mintzer. Miami, Fl 33014: WARNERBROS. PUBLICATIONS, 1996. – 57с.
2. NY Times - Посли відродженої джазової сцени Лондона приїжджають до Нью-Йорка - стаття у Великобританії про джаз у "Нью-Йорк Таймс" із участю Шабаки Хатчінгса Джаз re: свіжий Зовнішні вітрини. 2017
3. Бова Ж.М. Саксофонне виконавство від витоків до сьогодення: історико-культурний аспект. Ювілейна палітра 2019: до пам'ятних дат видатних українських музичних діячів і композиторів : збірник статей за матеріалами III всеукраїнської науково-практичної конференції (5-6 грудн 2019 року). Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. С. 75-80
4. Бова Ж.М. Творчість провідних джазових ансамблів України кінця ХХ – початку ХХІ століття у світовому мистецькому контексті (на прикладі Київського квартету саксофоністів та гурту «Брати блюзу»)). Мистецькі пошуки. Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. С. 188-192.
5. Бова Ж. М. Розвиток саксофонного виконавства в Україні ХХ – початку ХХІ століття. Суми 2020р.
6. Зотов Д.І. Mnemonic performing as a component of a professional saxophonist thinking (Мнемічне виконавство як складова професійного мислення саксофоніста). Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: Міленіум, 2017. №3. С. 159-164.
7. Крупей М.В. Шляхи формування художньо-виразного мислення виконавця-саксофоніста. Музичне виконавство і культура: Науковий вісник. Вип. 4. Кн. 2. Одеса: «Друк», 2004. С. 258-268
8. Лошков Ю., Лі Шуай Джаз як системне явище. — Харків, 2019. — 183 с.
9. Максименко Л.В. Французька саксофонова школа: дискурс розвитку та сучасний стан. Наукові записки. Серія: мистецтвознавство. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, 2012. С. 59-65.
10. Максименко Л.В. Регіональні виміри академічного саксофонного мистецтва України: : дис. на здобуття канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Львів: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, 2020. 292 с.
11. Джованні Руссонелло (2018-03-28). "З синами Кемета Шабака Хатчінгс виводить лондонський джаз у центр уваги". Нью-Йорк Таймс. Отримано 2018.
12. Міжнародна науково-практична конференція «Український джаз на перехресті культур: сучасний стан, тенденції та перспективи» (м. Львів, ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 1–5 грудня 2017 р.).
13. Роберт Вітфілд (14.09.2016). "Меркурій-сюрприз: малоюмовірна номінація на премію за джазовий акт" Комета ". Vandsamp Daily. Отримано 2018
14. "Розкриття кураторів та початковий склад програми Le Guess Who? 2018". www.leguesswho.nl. 2018-05-24. Отримано 2018.
15. Стівен Добл (2014-11-17). "Шабака Хатчінгз і Пет Томас виграли 2014 року премію Пола Хемліна". Новини Jazz Line. Отримано 2018.
16. "Виявлено переможців премії Jazz FM 2018". Журнал М: PRS для музики. 2018.

17. Чжан Цзянань Формування готовності майбутнього викладача до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Чжан Цзянань; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. - Київ, 2015. - 20с.
18. Палійчук І., Лесів Р. Жанрово-стильові та виконавські особливості збірки «П'єси для саксофона О. Мельника та Ф. Микитюка». Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. №1. С. 142-145.